RUSKI INWALID

N°. 95.

CZWARTEK 26. *Kwietnia* 1817.

CZYLI

WIADOMOŚĆI WOJENNE.

Zawarcie. Wiadomości kraiowe: s Peterzburga. Królewstwo Polskie: Roskaz dzieńny do Woyska Polskiego. — Wiadomości zagraniczne: s Krakowa. Francyia. Angliia. — Mody Warszawskie.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Z Peterzburga, 25. Kwietnia.

Tayny Radca, były Sekretarz Stanu Olenin, *Naymiłościwiey* mianowanym został Prezydentem Akademii sztuk pięknych, z gażą 2500 rubli przywiązaną do tego stopnia. Ze względu na gorliwą iego służbę pobierane dotąd przez niego stołowe summy *Naymiłościwiey* zostawione są przy nim.

— *Cesarz Jmść* pozwolił nosić medale bronzowe ustanowione 30 Sierpnia 1814 roku kupcom, którzy w czasie ostatniey woyny dali się odznaczyć przez czyny pożyteczne Oyczyznie. Naypierwsze prawo do tey Monarszey łaski ci s kupców mieć będą, których ofiara niebyła mnieyszą od dziesiątey części kapitału klassy w ktorey się liczą. W drugim rzędzie są kupcy, którzy w ich własnem mieszkaniu opatrywali rannych i chorych Oficerów albo żołnierzy swoim własnym kosztem. Co zaś do innych klass kupieckich które czynili oyczyznie ofiary mnieysze, *Jego Cesarska Mość* oświadcza im swoie zadowolnienie.

— W kilka dni a niekiedy i we dwa tygodnie po uwolnieniu się Newy od lodów, przechodzą lody z ieziora Ladogi, i zwyczaynie w tę porę czas bywa zimny. W tym zaś roku mówią że to iezioro tak cienkim było pokryte lodem, iż wiatry go pokruszyły, i rozniosły po brzegach; i dla tey to zapewna przyczyny czas tak pogodny i piękny służy w naszey stolicy.

Sprostowanie.

W przeszłym Numerze gazety naszey pomieszczona wiadomość o fanatycznym Proroku znayduiącym się w Austryi niższey, nie iest z gazet Milańskich, ale z Munich.

— Na wiarę innych gazet pomieściliśmy wiadomość o śmierci Pana *Laharpa*, byłego nauczyciela *Nayiaśnieyszego Cesarza Alexandra.* Z ukontentowaniem odwołniemy dzisiay. Zyie mąż ten szanowny w Niemczech, i cieszy się zupełnem zdrowiem.

Królewstwo Polskie.

Rozkaz dzienny do woyska Polskiego.

W Kwaterze Główney w Warszawie dnia $\frac{11}{23}$. Kwietnia 1817.

Za Naywyższym Rozkazem.

Przeznaczeni zostaią.

w Piechocie. Z pułku 1. liniowego, Porucznik Leśniowski, do pełnienia obowiązków Adjutanta polowego przy Jenerale Brygady Stanisławie Potockim.

w Jeździe. Dowódzca 1. Brygady Dywizyi Hułanów, Jenerał Brygady Przebendowski, do kommenderowania témczasowo Dywizyą Strzelców konnych. — Adjutant polowy przy Jenerale Brygady Klickim,

Kapitan Michalski, do pełnienia tychże Obowiązków przy Jenerale Brygady Przebendowskim.

Oddalony zostaie ze służby.

Za niepilność w służbie i złe sprawowanie się.

w Piechocie. Przykommenderowany do pułku 1. liniowego, Podporucznik Dropiński.

Otrzymuie Urlop.

w Jeździe. Dowódzca Dywizyi Strzelców konnych, Jenerał Brygady Klicki, na miesięcy 5, do wód Kaukazkich.

Naczelny Wódz

(Podpisano) KONSTANTY

W. X. R.

Zgodno z Oryginałem:

Jenerał, Szef Sztabu Głównego,

Tolinski.

Z Warszawy, 26. Kwietnia.

W Imieniu Nayiaśnieyszego

ALEXANDRA I.

Cesarza Wszech Rossyy, Króla Polskiego

etc. etc. etc.

NAMIESTNIK Królewski w Radzie Stanu.

Na przełożenie Kommissyi Rządowey Spraw Wewnętrznych i Policyi, postanowiliśmy i stanowiemy:

TYTUŁ I.

Zaprowadzenie Giełdy w Warszawie.

Art. 1. Ma bydź zaprowadzona Giełda kupiecka w Warszawie.

Art. 2. Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi poda nam gmach dogodny do iey umieszczenia z wykazem kosztów potrzebnych na przysposobienie budowli do tego użytku. Koszta te zastąpi kassa mieyska.

Art. 3. Wydatek coroczny, tak na utrzymanie tey budowli, iako i na inne przy Giełdzie zachodzące potrzeby, załatwiony będzie z wpływów skrzynki kupieckiey w kassie mieyskiey, a gdyby te nie starczyły, ze składek kupców mieyscowych i meklerów.

Art. 4. Tak ilość wydatku tego, iako i składkę na zastąpienie onego potrzebną oznaczać będą Starsi Giełdy z wiadomością Prezydenta miasta.

Art. 5. Składkę tę poborca mieyski ściąga do skrzynki kupieckiey.

Art. 6. Z wpływu i wydatku składki tey rachunek roczny, przeyrzany od Starszych Giełdy, Prezydent miasta zatwierdzi. — Wypłaty zaś dziać się maią za assygnacyami Starszych Giełdy.

TYTUŁ II.

O ustanowieniu Meklerów.

Art. 7. Ma bydź ustanowionych tymczasowo sześciu Meklerów w Warszawie.

Art. 8. Meklerzy ci od nas będą mianowani.

Art. 9. Mianowanie dziać się ma iak następuie:

Prezydent miasta Warszawy za zniesieniem się z mieyscową Radą handlową wyznaczy dziesięciu bankierów i kupców hurtowych w Warszawie osiadłych, pomiędzy któremi może bydź dwóch żydów.

Handluiący ci, w ogólném zebraniu ułożą listę osób na Meklerów podwóyną do liczby ustanowić się maiących.

Listę tę przeszlą Prezydentowi miasta, który onęż z uwagami swoiemi przedstawi Kommissyi Rządowey Spraw Wewnętrznych i Policyi. Kommissya przydać może do niey osoby, iakie uzna aż do $\frac{1}{4}$ ogółu Kandydatów. — Poczém listę całkowitą z wnioskami swoiemi nam do nominacyi poda.

Art. 10. Przy podaniu Kandydatów wyrażono zostanie, którzy z nich na wexlowych, którzy na towarnych Meklerów, a którzy na połączenie w myśl artykułu 81 go Kodexu handlowego oboyga tych attrybucyy są usposobieni.

Art. 11. Mogą bydź podawani na Meklerów żydzi, nie więcey iednak iak w $\frac{1}{3}$ ogólney liczby.

Art. 12. Mekler winien umieć czytać i pisać po Polsku, żyd zaś nadto obowiązany dopełniać przepisów dekretu dnia 16 go Marca roku 1809 względem żydów mieszkaiących na ulicach zakazanych.

Art. 13. Nikt nie może bydź podanym na Meklera, kto nie udowodni, że był Meklerem, bankierem, lub kupcem, albo, że przy bankierze, lub którym domu handlowym lat cztery pracował. Także ma bydź sławy osobistey nieskażoney, i wieku przeszło lat dwudziestu czterech.

Art. 14. Stosownie do artykułu 83go Kodexu handlowego, nie może bydź Meklerem kupiec, który upadł w handlu, ieżeli nie otrzymał rehabilitacyi.

Art. 15. Mekler wexlowy ma mieć dokładną znaiomość wszelkich w handlu zachodzących monet, ich stosunku, przyczyn spadaiącego lub wznoszącego się kursu, i prawa wexlowego.

Art. 16. Mekler towarny znać się powinien doskonale na towarach, oznakach ich, własnościach, przepisaney miarze, dobroci, wadach i sfałszowaniu onychże.

Art. 17. Z początkiem każdego kwartału nastąpi zapełnienie mieysc próżnych sposobem wyboru w artykule 9tym, i z warunkami wyżey oznaczonemi.

Art. 18. Patenta Maklerów w księgi Trybunału handlowego będą wciągnione, który od nich przysięgę odbierze podług roty przez Kommissyą Rządową Spraw Wewnętrznych i Policyi wskazać się maiącey.

Art. 19. Nazwiska i mieszkania Meklerów wypisane będą na tablicy, która w Trybunale handlowym i Giełdzie ma bydź wywiesz na.

Art. 20. Prezydent miasta upewni, ażeby każdy z ustanowionych Meklerów złożył kaucyą 1,800 złotych Polskich w gotowiźnie, od którey pięć od sta płacone mu będzie; w tym celu pieniądze takowe w Lombardzie lub w innym Instytucie pieniężnym Prezydent umieści.

Kaucya ta w sześciu równych ratach wniesioną bydź może, iednak w ciągu pierwszego półrocza uzupełnioną bydź winna; w przeciwnym razie, Mekler za staraniem Prezydenta z listy wymazanym będzie.

Art. 21. Niemniey Prezydent miasta zawiesi od urzędu Meklera, gdy skutkiem wyroków Sądowych kaucya iego nadwerężoną zostanie, a takowey nieuzupełni.

Art. 22. Nie wolno iest innym od nas niemianowanym osobem pełnić czynności Meklerów, pod karą prawem przepisaną.

(Dalszy ciąg późniey.)

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

Z Krakowa.

P. *Rudolf Jenny* urządziwszy gorzelnią według naynowszych zasad gospodarstwa wieyskiego w maiętności *Rakowice* w okręgu wolnego miasta *Krakowa*, tak o tém pisze:

W gorzelni Rakowickiey w przeciągu 24 godzin, za pomocą pięciu korcy węgla kamiennego iako materyał palny użytego, po 22 korcach (20 korcy ziemniaków i 2 korcy słodu ięczmiennego) zatartey roboty (Maische) w sześciu razach nabiianey, odpędziłem garniec (Blase) z naywiększą łatwością. — Nie mogę na teraz szanownych obywateli zapewnić o istotnym maximum z ziemniakowey iak wyżey namienioney mieszaniny spodziewać się mogącego wyrobku; albowiem, urządzenie gorzelni teyże wzięło swóy koniec dopiero w początku miesiąca Lutego r. b., w którym to czasie pędzić wódkę zaczęliśmy; lecz po otworzeniu piwnic znalazłem ziemniaki powyrastałe. Jakiego wyrobku z zdrowych, a iakiego z wyrosłych spodziewać się można ziemniaków, zostawiam to rozsądkowi obywateli w rzeczy biegłych. Jednakowoż rzetelnie oświadczyć mam honor, że pomimo wyrosłe i z iłowatych gruntów zbierane ziemniaki, łącząc w to słód wyżey namieniony, wydały mi przecież każdy korzec kwart 14 czystey szumówki w stopniu 50 według (Scala Tralles) wagi Alkoholiczney. Wnoszę więc, że dobre ziemniaki w ilości iak wyżey z każdego korca od 15stu do 16stu kwart czystey i podobneyże obiecuią wydać szumówki; tym sposobem więc okazuię i dowodzę, że i w kraiu naszym dokonanem bydź może to, co w Sląsku Pruskim od dawna istnieie. Wyznać iednak rzetelnie muszę, że garce Rakowickie nie są istotną przyczyną tak znacznego iuż reprodukowanego lub spodziewanego wyrobku szumówki. Garce bowiem te w całey swey wewnętrzney i zewnętrzney organizacyi, postawie i budowie maią tylko za iedyny cel pośpiech reprodukcyi szumówki, i oszczędność materyałów palnych. Jedynie dobrze zatarta robota (Maische), dokładnie zarządzone i należycie ukończone oneyże kiśnienie (Gährung) teyże reprodukcyi istnemi są sprawcami. — Nakoniec, z prawdziwém ukontentowaniem i wdzięcznością ku zasłużoney sławie i zaszczytowi Ur. Józefa Kossowskiego kotlarza obywatela Krakowskiego wyznać mam za obowiązek, że, ieżeli gorzelnia Rakowicka w obliczu sędziów bezstronnych, obywateli rzecz znaiących, na iakąkolwiek zasłuży uwagę, wtedy wypadnie udział sławy temu godnemu mężowi, któremu znaczną część czynnego i dokładnego do urządzenia pomienioney gorzelni przyłożenia się winienem. Ten bowiem tak trudną i mozolną organizacyą wewnętrzną ogrzewalni (Maischwärmer) (*) zarządził, a ieszcze więcey mozolne połączenie oneyże z garcem wyrobkowym (Guts Blase) zręcznie, fundamentalnie i dla właściciela z korzyścią, za pomocą gruntowney znaiomości swey sztuki, tak praktycznie iak teorycznie do pożądanego doprowadził skutku.

F r a n c y i a.

S Paryża, 14. Kwietnia.

Upewniaią, iż 4. b. m. *Monsieur* będzie się znaydował przy popisach wszystkich legionów gwardyi narodowey znayduiących się w tey stolicy.

(*) Ogrzewalnia ta, iest garniec do rozgrzewania iuż wykiśnioney, i do nabiiania gotowey roboty służący. Rozgrzewa on robotę aż do stopnia waru (Siedpunkt) niepotrzebuiąc ani łóta materyału palnego, pocém nabiia się robota tak rozgrzana w garcu wyrobku, przez co zyskuie się na czasie przeszło dwie godziny, i oszczędza się materyał palny, w tym przeciągu czasu pod garcem robotą zimną nabitym, aż do stopnia waru spłonąć daremnie mogący.

— 9. b. m. Król wydał nowe urządzenie względem Duchowieństwa Francuzkiego. Przydał summę 5,000,000 franków na utrzymanie i powiększenie rozmaitych w tym stanie zaprowadzeń, i funduszów, na pensyie wysłużonym i ubogim kapłanom, i na inne potrzeby Duchowieństwa.

— Biskup Gandawski *Broglie*, od kilku dni znayduie się w Paryżu.

— Doniesienia telegraficzne pod datą 10. Kwiet. s *Kale* oznaymuią o przybyciu do portu tamecznego kilku statków przewozowych, maiących na sobie 450 Francuzów i Włochów ieńców woiennych byłych w służbie Angielskiey, a teraz uwolnionych. Francuzi będą rozesłani każdy do swego departamentu.

Zaymuią się teraz przygotowywaniem 60 sztandarów, które maią bydź rozdane kazdemu z batalionów 12 legionów gwardyi narodowey. Mówią, iż to rozdanie nie nastąpi pierwiey iak 8. Lipca. Jest to pamiątka powtórnego Weyscia Króla Jmci do swey stolicy.

A n g l i a.

Z Londynu, 10. *Kwietnia.*

Gazeta tuteysza *Kuryier* pomieściła następuiący Artykuł:

«Gazeta *Morning Chronicle* doskonale odmalowała Bonaparte; lecz to iest rzeczą dziwną, iż taki portret, iest iey dziełem:

«Obeyscie się rządu naszego z Bonaparte bardzo «mało wzbudza politowania, gdyż on poświęcił «dobro narodów i wolność całego swiata próżnym «pozorom ambicyi, i wyniesieniu swoiey rodziny. «Dosyć maiąc czynności i mocy umysłu, okazał «niedostatek wspaniałości, kiedy nieumieiąc po«gardzać znikomym blaskiem, rozszerzał panowa«nie swoię przez niesprawiedliwe naiazdy; prze«nosił krwawe imie woiownika nad nierównie chlu«bnieysze dobroczyńcy rodzaiu ludzkiego! Jeśliby «był upadł zostawiwszy rządzącym wielki przy«kład sprawiedliwości, dowiodłszy przez swoie «postępki, iż nieżądał iak pomyślności sobie podo«bnych; gdyby się niestarał iak o pokruszenie kay«danów, i wprowadzenie w rządy Europeyskie «prawdziwey wolności towarzyskiey, wtenczas «przeklęstwa świata całego spadałyby na iego zwy«cięzców. Lecz kiedy niestała Fortuna wyniosła «go pokrętem swoiego koła, to nagłe wyniesienie «zawróciło mu głowę. Padł ten wielki kolos, co «chciał podeptać świat cały, odarty dzisiay z wiel«kości, chwały i sławy, będzie gnił (to rot) na «śpiekłey i dzikiey skale, gdzie się widzi bydź «osadzonym!»

«Po tem żywem i energicznem opisaniu *Morning Chronicle* mówi otwarciey: «iż trudno iest «dadź przyczynę dla którey Bonaparte utrzymywa«ny iest iak *jeniec woyny* wtenczas, kiedy wszędzie «iest *pokoy*,» i zapytuie: «iakiem prawem An«glia przyięła na siebie domierzanie mu kary?»

«Odpowiadamy na to zapytanie: Bonaparte iest *niewolnikiem* nie za *karę* iuż popełnionych zbrodni, lecz dla przeszkodzenia popełniania nowych. Jest *niewolnikiem*, gdyż doświadczenie nauczyło, iż wolność iego niemoże się zgodzić z wolnością świata. Jest *niewolnikiem* nakoniec, bo na nieszczęscie żyie, a tysiące ludzi wychowanych w prawidłach rewolucyynych poszłyby za nim, gdyby się ukazał, poprowadziłby ich znowu na boie, i potoki krwi ludzkiey płynęłyby nanowo.»

M o d y W a r s z a w s k i e.

Naynowsze z naszey stolicy wiadomości o modach co do ubiorów są następuiące:

Kapelusze damskie są zwykle z pluszy długiey, koloru iasno-popielatego, a niekiedy blado-różowego. Nad kapeluszem unosi się igraiący bukiecik z drobnych piórek złożony, które Francuzki Dziennik Mod nazywa trzpiotkami (*Follettes* albo *queue de Chat.*)

Spencer bez żadnego garnirowania, ani w koronkach ani z tulów. Roba zaś zwykle widzieć się daie z materyyki lekkiey iedwabney, po kostki; u dołu daią falbanę iżastą *(velue)*; cała zaś roba gładka bydź powinna; te zaś, które ani z przodu ani z tyłu nie są fałdowane, uchodzą za naymodnieysze.

Trzewiczki tylko do półpięty zastępuią. Jeżeli do spaceru rannego, to są zwykle z nankinu koloru iasno-popielatego, lub cielistego, sznurowane aż do kostek. Dziennik Paryzki Mód nazywa to obuwiem *à la Tambour Major des Voltigeurs.* — Zdawałoby się, iakoby Damy, nakształt motylów ulatuiących zwykle lekko z róży na różę, d'a tey przyczyny żadnego prawie nie używały obuwia.

Męszczyzni zarzucaią iuż wszelkiego gatunku peruki, co niemało wypogodziło fizyonomii, gdyż peruka nadaie nieiaką ponurość twarzy; czoło zaś otwarte czyni ią poważnie przyiemną i wyobraża nieiako charakter człowieka; nie zawsze zaś cznacza wiek póżny, który często skutkiem iest natężeń. Zresztą, wielu męszczyzn oswoiwszy się z tém, co dawniey ukrywać przed światem chcieli, uznali sprawianie peruk za niepotrzebny wydatek.